

EN PATUFET

VENTATJA

— ¿Veus? Aquestes besties treuen aigua pel nas sense haver d'estar costipades.

El Banch de Cèntims

FA poch temps que s'ha fundat a Bilbao, ab el títol que encapsala aquesta *Croniqueta*, una curiosa associació que, a l'estil del Banch de Pènichs de Londres, té per objecte fomentar en els noys l'esperit d'estalvi y la cultura.

Malgrat sa curta existencia, ja que va ser inaugurada en la diada de Reys d'enguany, són ja més de quatrecents els noys que hi figuren inscrits, pertanyents tots ells a les classes y estaments més humils.

Té l'associació per finalitat principal, com hem significat, desenrotllar en els noys instints d'economia; però al mateix temps persegueix inspirarlos nobles idees y enlairats sentiments.

A n'aquet propòsit, cada cop que un noy va a efectuar una imposició, deu recitar de memoria aquest aplech de belles màximes, que són el lema de l'institució:

« M'obligo a respectar y a defensar als meus pares y a ajudar als meus germans. »

« M'obligo a no fer mal a ningú, a ser afectuós y lleal ab els meus amichs y ab els meus semblants. »

« M'obligo a respectar als meus mestres y als meus protectors y a aprofitarme de llurs llissons y concells. »

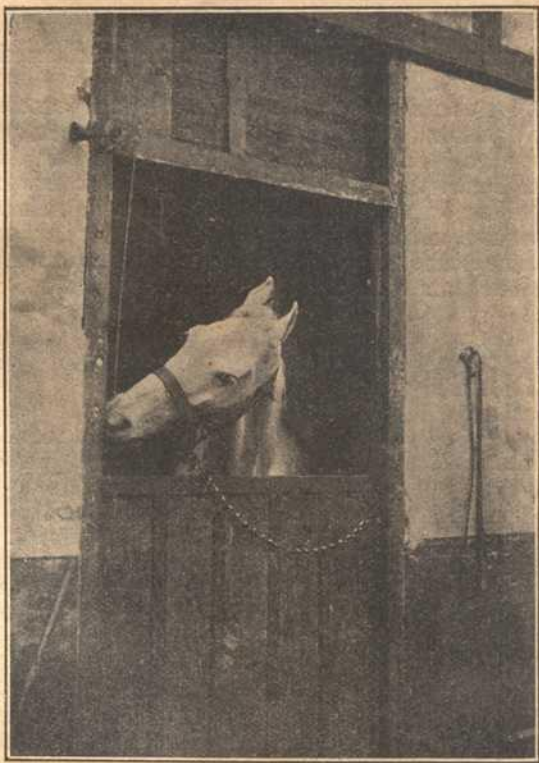
« Tindrè compte en no fer mal als aucells ni als demás animals. »

« Tindrè compte en no fer malbé'ls arbres y les plantes de la casa ahont visch. »

« Tindrè compte de la meva salut, observant les regles de l'higiene. »

« Me proposo ser honrat, treballador y amant de la meva patria. »

CAVALL QUE VIU DE RENDA

L'adjunta fotografia representa un cavall, propietat d'un habitant de Montmorency, aprop de París, que viu una vida de rendista.

L'amo del tal cavall li ha volgut donar una vida reposada, ab la que pugui passar els últims dies de la seva existencia. Té'l seu departament, y quan vol menjar, sols té d'estirar una corda, y aixís la campana avisa al cambrer que cuida del pinso.

« Me proposo contribuir ab els meus estalvis al sosteniment del Banch de Cèntims. »

Pera que'ls lectors puguin tenir idea de les bases en que's fona-menta aquesta institució, anotaré a seguit alguns dels articles principals del seu Reglament:

La major imposició que s'admet es de 25 cèntims, y la més petita de 5 cèntims.

En un sol dia no's pot fer més d'una imposició.

Els imponents beneficien un deu per cent per lo que dipositen, el qual se'ls acumula en la respectiva llibreta.

Quan les imposicions de cada noy arriben a 25 pessetes, aquesta quantitat se diposita en la Caixa Municipal d'Estalvis, y la llibreta, a nom del seu propietari, es entregada als seus pares.

L'èxit del Banch de Cèntims de Bilbao ha sigut tan gran, que es de creure que ben prompte semblant associació serà imitada per altres ciutats d'Espanya, entre les quals de bon grat voldriem que hi podés ser inclosa Barcelona, ahont l'esperit de l'estalvi es una de les nostres més rellevants virtuts socials.

ABECÉ

Difícil de contentar

El bufó del rey d'Etruria
a mort va ser condemnat,
per una injuria palesa
que feu al seu sobirà.

El bufó prou demanava
clemència a Sa Magestat,
prometentli gran respecte
d'aquell dia en endavant,
però'l monarca, inflexible,
no se'l volia escoltar
y confirmà la sentència
de la pena capital.

— Al menys — el bufó li deya, —
ja que haig de morir penjat,
vulgau, senyor, concedirme
que l'arbre'm pugui triar,
ahont deù demà consumarse
el càstich que haveu dictat.

— Si es sols això hi accedeixo —
va respondre'l sobirà, —
perque ningú pugui dirme
que a tots tos prechs m'he negat. —

Vingué'l dia del suplici,
y, voltat de sos guardians,
el bufó va dirigir-se
cap al jardí del palau,
que estava tot plantat d'arbres
de tota lley y tamanys.
El bufó, per fer la tria,
caminava amunt y avall,
ara esguardant cap enlaire,
ara mirant cap abaix,
sense semblar decidir-se
d'entre tants arbres per cap.
Aquet massa alt el trobava,
aquell li era massa baix;
les alzines no li esqueyen,
els pins li feyen fredat;
y els d'aquí per massa soca
y els d'allà per poch brancam,
van passar hores y hores
y l'arbre no's va trobar,
pel que, girantse molt serio
vers als seus acompanyants,
va ferlos: — Per més que trihi,
fillets, no me'n xoca cap. —

NYIC

La darrera distracció del sabí doctor Badamés

I

DE segur que tots vosaltres, estimats lectors meus, haureu sentit parlar del gran sabí doctor Badamés. Ell es l'inventor de la condimentació de l'arengada a la brasa y autor d'altres invents tan importants com les serradures en conserva y la baba de gos pera enllustrar sabates.

Ab tantes qualitats com possehia'l gran sabí, tenia un defecte importantíssim, y era'l d'ésser tan distret, que un dia's va empassar tot un dinar per l'orella, pensantse que era la boca.

Seria un no acabar may contar totes les cèlebres distraccions del doctor Badamés. De totes maneres, abans de contar l'última que sofri, recordarem alguns casos que han quedat escrits en les pàgines de l'història de la ciència.

Un d'ells va ser que un dia, mentres estava rumiant la fórmula algebraica $1 + 1 = 2$, va encendres-el nas ab un misto, pensantse que era un cigarro. Un altre dia anava passejant per la Rambla y's va distreure de fer anar les cames, quedant aturat tot un dia y tota una nit, preocupat en recordar com se feya pera caminar.

A l'últim se li acostà un guardia urbà, preguntantli què era lo que feya allí deturat tantes hores.

Aleshores el sabí doctor li va respondre que no's recordava com

se feya pera caminar. El guardia va consultar la guia que porten tots els guardies a la butxaca y va trobar la següent indicació: «Pera caminar se fan moure les cames.»

— ¡Ah, sí! ¡Té rahó! — va respondre'l sabi, y aleshores pogué tornar a casa seva.

Un altre dia va posarse a dormir dessota'l llit perque no's recordava si's dormia al damunt o dessota.

Y així no'n volgueu més de coses estranyes, tot a causa de la seva extraordinaria distracció.

Però cap com la que li va ocórrer darrerament, y que per cert li va costar la vida.

Un dia va rebre una carta d'un altre sabi amich seu de Manresa, el doctor Pollpetit, convidantlo pera fer un important experiment científich.

El doctor Badamés, tot content, va sortir de

casa seva pera anar a l'estació, però a mitg camí's va distreure, y en lloch d'anar a l'estació se'n va anar al port. Allí va agafar una «Golondrina», y quan se va presentar el cobrador li va demanar bitllet pera Manresa.

Tothom se n'hi va riure, però veyent que's tractava d'una equivocació, el capità de la «Golondrina» el va fer desembarcar, mostrantli'l camí de l'estació.

Quan hi va arribar, el tren ja era fòra, aixís es que va tenir d'esperar l'endemà.

Pera no descuidarsen s'ho va apuntar en una llibreta, y pera no descuidarse la llibreta se la va posar a dintre del barret, y pera no descuidarse'l barret se ficà al llit ab el barret posat.

L'endemà matí, al sentirse'l barret, va trèuresel, y així pogué tornar a recordar que li calia anar a Manresa.

Va tornar a l'estació, però com que pel camí havia anat pensant en un invent nou que estava preparant, consistent en un sistema pera escurarse les dents per medi de l'electricitat, l'home va fer una con-

fusió de noms, y al arribar a la taquilla va demanar, en lloch d'un bitllet pera Manresa, un bitllet pera Manila.

El taquiller, molt amable, li indicà que pera anar a Manila s'ha d'anar per mar, y el va fer acompanyar al barco, que sortia aquell meteix matí pera Manila.

Quan fou a dins del barco, satisfet exclamà:

— ¡Ja ho deya jo que s'havia de sortir del port! —

El barco marxà, y quan ja feya vintidós dies que navegaven, li tornà'l recort del nom de la població de Manresa y oblidà'l nom de Manila.

Aleshores se'n anà al capità del barco y li digué:

— Dispensi: ¿que trigarem molt a arribar a Manresa? —

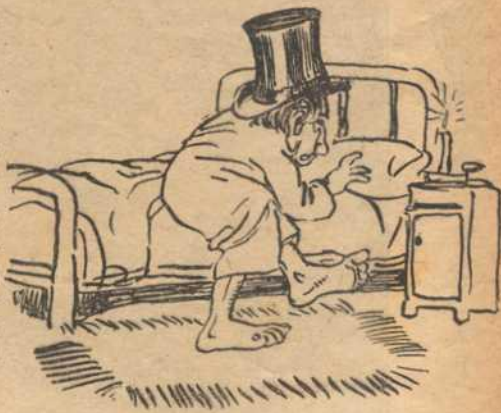
El capità se'l mirà severament, pensantse que's burlava d'ell, però al veure que insistia'l va pendre per boig, y immediatament el va fer tancar.

Oblidantse de que estava tancat, se va fer molts xiribechs, volent passar per la porta que era tancada.

Al arribar a Manila va desembarcar, y haventse trobat a dins del barret la llibreta ab l'anotació de que havia de visitar al sabi doctor Pollpetit de Manresa, va internarse per les illes Filipines, sense recordarse de que Manresa's trobava bastantes lleugües lluny.

Allí va ser que va trobar una mort gloriosa, digna d'un sabi com ell; però com que'l paper se m'acaba, ja us explicaré la terrible aventura en el número vinent.

J. M. F.

El Suplement d'En Patufet corresponent al present número publica'l quinzè folletó de la graciosíssima y interessant novel·la "Aventures den Bolavà en el país dels xinos", ab totes les peripecies que va passar l'intrèpit Bolavà.

L'hereu de la corona d'Italia, príncep Humbert, jugant ab el seu pare'l] rey Víctor Manuel en els jardins del Quirinal.

(Fotografia per S. M. la Reina d'Italia.)

Rahó convincent

— Vàreig tindre un gos pelut
que era tan sabi y formal,
que desseguit distingia
al pillo, de qui era honrat.

— Y d'un animal tan raro
¿què vas ferne al cap d'avall?
— Vèndrel, perque moltes voltes
¡fins m'arribà a mossegar!... —

J. M. SUNYER

— Noy: ¿vols saber l'origen de les vocals?

— Ja m'agradaria.

— Donchs escolta: Al despertarse'l primer home, va exclamar: ¡A! Eva, al sentirlo, va dir estranyada: ¿E? Al mirarse se varen posar a riure, dient: ¡I! Després varen mirar la serp, exclamant: ¡O! Y al trèurels l'àngel del Paradís, digueren: ¡U!

Cartes a n'En Patufet

LA capital del Perú no pot dirse que estigui a l'altura de les ciutats modernes en lo que's refereix als serveys urbans, per manca de medis uns y per deixadesa altres; però Deu, que ha ben disposades totes les coses, ha fet que unes aus que aquí anomenen *gallinazos*, de la familia de les aus de rampinya y molt semblantes a un corb de gran tamany, vinguessin a suplir als escombriaires, y elles se cuiden de

deixar nets els ossos dels animals morts que queden pels plans abandonats, ja que aquí no existeix cap *canyet*.

Lo notable que jo vuy senyalar es que, compenetrat tothom, xichs y grans, del gran bé que a l'humanitat reporten eixos aucells, a pesar de llur lletgesa y estrany plomatge, són respectats, y el govern castiga ab fortes multes al ciutadà que'n mata algún.

Els noys ho saben tan bé, y estàn tan persuadits del benefici que reporten, que jamay se'n veu ni un que llensi un cop de pedra a les aus benefactores.

De molt petits ja saben de respectar als aucells y a les flors.

LLUIS G. FÁBREGA Y AMAT

Lima, 29-III-912

L'HISTORIETA A L'ESTRANGER

1. — Senzills aparells sistema sabata, mercès als quals, un cop degudament instalats en els peus...

Acudit vell

— Aquet mes sí que no li puch donar res.

— ¡Oh! lo meteix me va dir vostè'l mes passat.

— Això li provarà que sóch un home que compleix la paraula: que no dich avuy una cosa y demà una altra. —

Enviat per
ANTONI PASSOLS C.

Jorn felís

May ningú l'ha vist tan bella,
sembla un lliri al esclatar;
es totjust flor en poncella
y Deu s'enamora d'ella
baixant del cel a l'altar.
Sos cabells són com fil d'er;
bell matí de l'infantesa,
apar un somni d'amor
y en poncella tendra flor;
¡quin dols perfum sa bellesa!

¿Ets, nineta encisadora,
gentil flor del Paradís,
qual flaira'l bon Deu anyora,
o bé estrella de l'aurora
despresa del cel blavis?
Fassi ab pler dins el teu cor
l'amant Jesús son hostatge,
com papellona en la flor,
com en son niuet d'amor
l'aucellet dins el brancatge.

M. LLORET, *Pvre.*

2. — ... se fa fugir de les sales a les senyores inoportunes, y així tranquilament se buiden les caixes.

(Del *Pêle-Mêle*.)

El príncep y el jutge

A mon amic Miquel Riera

Enrich V era un rey tan valent
com may n'hi havia hagut cap
altre en el trono d'Anglaterra, y
va guanyar una de les victories
més grans, may obtingudes pels
soldats anglesos. Però quan era

príncep de Gales era un jove molt
estragavagant y tumultuós. Anava
ab companys de classe baixa, els
quals el conduiren a l'execució
d'actes baixos y despreciables,
del tot indignes d'un príncep.

Un dia, un dels seus amich fou
cridat davant del primer jutge de
la cort. Resultà culpable, y el

jutge'l feu empresonar tot seguit. Quan el príncep, que era a la cort, va sentir la sentència, se posà furiós. Va parlar molt grosserament al jutge, y li ordenà que llibertés al seu amich.

— La presó — digué — no es el lloch a propòsit pera un amich del príncep. Jo soch el príncep de Gales, y us prohibeixo que empresoneu aquest homè com un lladre.

— Príncep o no príncep — respongué'l jutge, — no teniu rahó de parlar d'aquesta manera al jutge del rey. Jo vaig jurar que faria justícia, y justícia faré. —

El príncep, posantse més furiós, probà de retenir el presoner ab ell; mes el jutge li digué que no's ficava en els seus assumptes, y li manà que acabés aquell escàndol formidable en la cort.

La calma ab que'l jutge parlà va fer que'l príncep estés més enrabiat, y aixecantse, li va donar una bofetada. El jutge manà als oficials que portessin el príncep a la presó ab el seu amich.

— He fet això — digué, — no porque m'hagi fet mal, sinó porque ha insultat l'honor de la llei. —

Y girantse de cara al príncep va afegir:

— Jove, vós sereu rey un dia. ¿Còm podreu esperar que'ls vostres súbdits vos obeheixin, si ara vós meteix desobehiu les lleys del rey? —

Sentint això, el príncep se donà vergonya de si meteix, y no va tenir cap paraula per dir; y treyentse l'espasa, saludà al jutge y se'n va anar a la presó.

Poch temps després, quan el príncep fou coronat rey, molta gent va anar a oferirli's seus respectes. Algunes persones que sabien de la manera que s'havia portat quan era príncep, estaven impacientes per saber de la manera que's portaria essent rey.

Entre'ls que anaren a visitar-lo hi havia'ls seus companys d'abans, que's pensaven que'ls donaria un bon empleu en el palau. Però's varen equivocar, porque'l rey els digué que'ls emplearia quan mostrarien que tenien millors costums.

El jutge també hi anà, pensantse que havia perdut sa plassa; però no tenia por, car sabia que havia complert ab son dever. També's va equivocar, porque'l rey el va rebre molt content, donantli mercès per la lliçó que li havia donat; y li digué que sempre tindria la plassa que tan dignament havia ocupat.

— Si may — digué'l rey — tinch un fill que's portés com jo vaig fer, y un jutge tan fidel y coratjós com vós, corretgiulo. —

Traduit de l'anglès per

JOSEPH SAL-LARI CANYADELL

Curiositats

L'elasticitat de l'or

Tots sabem, perque es popular, que'ls dauradors dauren els objectes ab uns fulls que semblen de paper y són de metall més prim que un tel de ceba.

Aquets fulls els feyen abans picant làmines d'or sobre una enclusa, y era un ofici que'n deyen «batidor d'or». Ara ho fan ab unes

màquines que hi ha uns corròns, pel mitg dels quals passa la làmina d'or, que's va aprimant més cada vegada per la pressió.

L'or, sent un dels metalls més forts, es tan malejable, es a dir, se pot estirar tant, que si una moneda d'or de 16 duros, o sia una unsa d'or, se volgués convertirla en un full de paper de daurar, el full tindria 45 metres quadrats de superfície.

PLINI

No renegueu

Al chor NOVELL PLANTER

Al blasfemar fem guerra — en nom de Deu etern;
treiem de nostra terra — la llengua de l'infern.

Acabo d'ohir una horrible blasfemia, eixida de la boca d'un baillet de vuit anys. M'ha fet esborronar de debò, y el ressò de la blasfemia encara'm sembla sentirlo a dintre meu. Y total per rès; escolteu l'història.

Eren tres o quatre baillets si fa o no fa de la meteixa edat, jugant a baleta en un recó de carrer. No sé per què, un d'ells exigia una baleta d'un altre que li negava, y sense com va ni com ve, gairebé a sanchs fredes, llensà un renech que ha fet escriuixir als demés companys de jòch y a mi també.

Jo m'ensopegava passar vora d'ells, y així que'l renegaire m'ha vist ha quedat blanch com la paret que tenia darrera. M'hi acosto, el renyo fortament y la vergonya no va deixarli dir més paraula; els demés m'escoltaven espantats y no gosaven respirar. ¡Menos mal si'l penediment va darrera'l pecat!

Ja ho veyeu, amiguets den Patufet. Per una baleta ofendre greuement a Deu y deshonrar a la Patria.

¡Y pensar que aquesta tara lletja y ominosa s'es escampada arreu

arreu de la nostra estimada Catalunya! ¡Y pensar que hi ha tants noys, y qui sab si alguna noya, que sense escrúpol de cap mena malparlen y reneguen com si no tinguessin Deu ni Patria pera estimar y respectar.

Vosaltres, amiguets, que sou l'esperansa de la Patria; vosaltres, amiguets, que sou el planter novell de la terra catalana, esteu de cor, aborriu la blasfemia, que es la llengua de l'infern, y si sentiú a un amich vostre pronunciar alguna paraulota, aviseulo bonament, corretgiulo ab amor y caritat, y si no hi veyeu esmena, fugiune ben depressa, que us encomanaria la tara. ¡Visca'l benparlar!

UN VICARI DE LA COSTA

Totes les solucions. — Lluïset Carulla, Pere Rimblas, germans Remus.

Tres solucions. — Enrich Puig, Joseph Llera, Ll. Sans, Joseph Torrà, Lluïsa Torrà, Pere Domènech, D. Solanich, Albert Vila, Isidre Viladoms, germans Piferrer, Enrich Verdú, germans Alsina, Faust Costa, A. Codina, Maria Gibert, Eudalt Ayza, Joseph Feliu, Antonet Corbella, Gustau Enguix, Rafel Valls, Joseph Menal, Isidre Vila, Joaquim García, Joseph Gabarró, Joan Rodríguez, Lluïsa Casas, A. Monrós, Pau Prats, Maria Tarrés, J. Pont, germans Marxuach, germans Badia, Joseph Palau, Manel Costa, Victorià Ferré, Carme Arbulo, Gerart Bosch, Jaume Piera, Frederich Berenguer, Alfons Arbulo, Ramón Santaufenia, germans Berenguer, Germán Casamitjana, Angeleta Arús, Gerart Miravalls, Joseph Morea, germans Cercós, Genís Camps, Joseph Barbany, Joan Medina, M.^a del Carme Mumburá, Pepet Olivellas, cosins Sastre, germans Marco, Artur Soler, F. Nuet, A. Poch.

Dues solucions. — Francisco Xirinachs, Francisco Costa, Joan Company, Ampar Montserrat, Antonet Canadell, Ricart Paradell, germans Estapé, Joseph Ferrer, Joseph Estruch, Joan Guarro, Francisqueta Monistrol, Gabriel Bernadàs, Manel Caldés, Maria Barbeta, Trinitat Vives, Andreu Monsó, Joseph M.ª Rueda, Alfret Aladrem, Joseph Benito, Angela Arús, Josepha Coll, Serafina Arús, Montserrat Viñals, Eulària Mas, Salvador Burch, germans Riera, Joseph Pol, germans Peris, Ramón Bassa, Antoni Monrós, Ramón Segarra, germans Vives, Andreu Ramón, Francisco Brillas, Joan Espinal, Joan Valero, Joan Pastor, germans Sargas, Tomàs Esteve, Gregori Quilez, Antoni Baulie, Joseph Mestre, Francisco Vea.

Una solució. — Joan Ubach, germans Muntané, Carme Mutlló, Joan Bertrán, Antoni Gili, Manel Andreu, Joan Galleu, Manel Romaní, Joseph Benito, Aureli Bisbe, Jaume Cabús, Joseph Perelló, Francisco Llanas, Quimeta Perelló, Salvador Ribas, Francisca Via, Francisca Isart, Joan Frapés, Ferrán Salas, Eugeni Vives, Joan Deu, Ventura Santuró, Antoni Dolcet, Joan Morera, Joseph Ramón, germans Fernández, Joaneta Montes, Joseph Odina, Ramón Carbonell, Francisco Rubio, Olaguer Bonas, Encarnació Estragués, A. Magrans, Joan Marín, Antoni Celma, Mercè García, Maria Meseguer, Enrich Cardona, Joseph Fusà, Joan Multra, Vicens Galleu, germans Fores, Joaquim Casadevall, M. Puiggrós, A. Homs, T. Casanovas, Joseph M. Felip.

ENDEVINA, ENDEVINETA

TARGETA

AMADEO M. COLL GILI
REUS

Combinar aquestes lletres de manera
que resulti el títol d'una comedia catala-
na y el cognom del seu autor.

MIQUEL CABALLERO

SEMBLANSA

¿En què se sembla un cisteller a una
colla de lladres?

JOAN PUJOL

LLETRA NUMÉRICA

1	2	3	4	5	6	7	8	— Nom de dona.
1	6	5	6	3	3	8	— Genre.	
1	4					7	8	— Utensili de pastor.
1	8			5		8		— Reputació.
1	2	7	8					— Cosa delicada.
1	2	3	8					— Ordre.
1	2			8				— Qui ven.
1	2							— En les noveles.
1	x							— Nota musical.
1	6	2	8					— Temps de verb.

MERCÉ TOBELLÀ

GEROGLÍFIC

: X A

MACARI

SOLUCIONS A LO INSERTAT EN EL NÚMERO ANTERIOR

A la xarada: *Cau.* — A la semblansa: *En que tots dos van darrera de la pilota.* — A la
fuga de vocals: *Bé pots xular si l'ase no vol beure.* — A l'acròstich: *Apol, Plutarch,*
Aristòtil, Trilán.

Redacció y Administració: Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

Grans tallers de gravat
BAGUNÁ Y CORNET

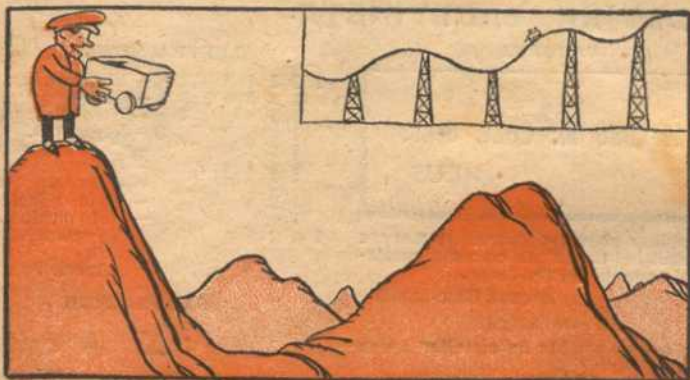
Mallorca, 192

Telefon 7452

BARCELONA

Fidel Giró, impressor, Valencia, 233.—Barcelona.

—Desde que he vist les montanyes russes del Parch, m'he convenut que això del córrer món pot ser molt barato. Agafes un caixonet ab quatre rodes...

... puges a la montanya més alta del món, y desde allí deixes anar fins a la que no ho es tant...

... y d'aquesta a la de sota, y a l'altra, y a l'altra, fins que arribes a la més petita, ¡y conta si n'hauràs corregut de terreny!